

EUROOPA KOMISJONI VASTUSED

EUROOPA KONTROLLIKOJA ERIUANDELE

ELi eelarve kaitsmine: Menetlusest kõrvalejätmise kasutamist on vaja parandada

Sisukord

I. KOMISJONI VASTUSTE LÜHIKOKKUVÕTE.....	3
a) Sissejuhatus.....	3
b) Komisjoni seisukoht kontrollikoja peamiste tähelepanekute ja soovitude kohta.....	4
c) Viimased sündmused ja järgmised sammud.....	4
II. KOMISJONI VASTUSED KONTROLLIKOJA PEAMISTELE TÄHELEPANEKUTELE.....	5
1. EDESi rakendusala laiendamine.....	5
EDESi tõhususe suurendamiseks töötab komisjon finantsmääruse eelseisva läbivaatamise raames välja sihipärast ettepanekut laiendada EDESi rakendusala.....	5
2 EDESi tõhusamaks muutmine.....	5
3. EDESi kui aruandekohustuse täitmise vahendi kasutamise edendamine.....	6
4. Liikmesriigid, kõrvalejätmise ja andmekaeve vahendid.....	6
III. KOMISJONI VASTUSED KONTROLLIKOJA JÄRELDUSTELE JA SOOVITUSTELE.....	8
1. 1. soovitus. Kõrvalejätmise ulatuse laiendamine.....	8
Komisjon nõustub selle soovitusega.....	8
2. 2. soovitus. Parandada EDESi kasutamist.....	8
3. 3. soovitus. Parandada eelarve kaudse täitmise raames varajase avastamise ja kõrvalejätmise seiret.....	9
4. 4. soovitus. Laiendada varajast avastamist ja kõrvalejätmist eelarve jagatud täitmisele 10	
5. 5. soovitus. Olemasolevate andmete ja digirakenduste parem kasutamine.....	10

Käesolevas dokumendis on esitatud Euroopa Komisjoni vastused Euroopa Kontrollikoja eriaruandes sisalduvatele tähelepanekutele kooskõlas finantsmääruse artikliga 259. Vastused avaldatakse koos eriaruandega.

I. KOMISJONI VASTUSTE LÜHIKOKKUVÕTE

a) Sissejuhatus

2016. aastal kasutusele võetud varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi (EDES) eesmärk on tugevdada ELi finantshuvide kaitset.

See süsteem, mida kohaldatakse eelarve otsese ja kaudse täitmise suhtes, on parandanud halduskaristuste kohaldamist, eelkõige seoses kõrvalejätmist põhjustavate olukordade hindamise sõltumatusega, põhiõiguste austamisega ja läbipaistvusega ettevõtjate suhtes.

EDES nõuab tugevat ja viljakat suhtlust vastutava eelarvevahendite käsutaja ja EDESi toimkonna vahel. Ühelt poolt on vastutav eelarvevahendite käsutaja, kui ta saab teada menetlustest kõrvalejätmise juhtumist, kohustatud algatama haldusmenetluse. Põhjuseks on asjaolu, et vastutaval eelarvevahendite käsutajal on teadmised allkirjastatud lepingutest ja toetuslepingutest, ülevaade asjaomastest käimasolevatest menetlustest ning õigus võtta viivitamata lepingulisi meetmeid liidu finantshuvide kaitsmiseks. Teisest küljest võimaldab süsteem tegutseda ebausaldusväärse ettevõtja vastu ka siseriikliku lõpliku kohtuotsuse või lõpliku haldusotsuse puudumisel tsentraliseeritud institutsioonidevahelise toimkonna soovitusel, kes annab juhtumi faktilistele asjaoludele ja järeldustele esialgse õigusliku hinnangu.

EDESi toimkond, mida juhib alaline kõrgetasemeline sõltumatu eesistuja, on olnud algusest peale tugev ühtlustamismootor, mis vähendab ohtu, et erinevad vastutavad eelarvevahendite käsutajad annavad erinevaid tõlgendusi.

EDESi toimkond on vastu võtnud 57 soovitusi,¹ sealhulgas kõige raskemate üleastumiste kohta, millest enamik tulemusena on vastutav eelarvevahendite käsutaja teinud vastavad kõrvalejätmissotsused.

EDESi menetluste asjakohasust on kinnitanud kahes hiljutises kohtuasjas Euroopa Kohus,² kus kohus on täielikult toetanud süsteemi ja selle omadusi, sealhulgas vastutava eelarvevahendite käsutaja rolli ja toimkonna volitusi.

Peale selle tuvastas komisjon süsteemi loomisest alates saadud kogemuste põhjal mõned süsteemi nõrgad kohad ning hakkas võtma meetmeid halduskorra lihtsustamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks, et suurendada süsteemi mõjusust. Mõned täiustused nõuavad siiski õigusaktide muutmist. Seetõttu otsustas komisjon esitada ettepaneku, mis võetakse eeldatavasti vastu 2022. aasta esimesel poolel, ning mis hõlmab ka mõningaid Euroopa Kontrollikoja esitatud peamisi tähelepanekuid ja täiustab üldist süsteemi veelgi.

Sellega seoses kiidab komisjon heaks kontrollikoja aruande, mis toetab komisjoni tegevust süsteemi edasisel täiustamisel (vt allpool).

¹ Enam kui 100 tehtud esildise peale.

² Kohtuasjad T-672/19, *Indico* (EU:T:2022:64) ja T-652/19, *Elevation* (EU:T:2022:63).

b) Komisjoni seisukoht kontrollikoja peamiste tähelepanekute ja soovitude kohta

Kontrollikoda tunnistab, et EDESil on lai valik kõrvalejätmist põhjustavaid olukordi ja töökindlaid otsustusmenetlusi.

Asjaolu, et komisjoni talitused on süsteemis registreerinud suhteliselt vähe kõrvalejätmissi, tuleb vaadelda arvestades vajadust tagada kindel tasakaal ELi finantshuvide kaitse ning vajaduse vahel tagada kaitseõigus ja muud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud õigused, nõudes põhjendatud tõendite (tuvastatud faktide) vajalikku taset, mida ärakuulamisõiguse rakendamise ajal kontrollitakse. See on kooskõlas nõuetekohase menetluse ja õigusriigi põhimõttega, võttes arvesse, et menetlusest kõrvalejätmise otsusel võib üksustele, kelle suhtes on kõrvalejätmissotsus lõpuks tehtud, olla märkimisväärne majanduslik ja isegi sotsiaalne mõju. Peale selle peab juhtumid EDESi toimkonnale suunama vastutav eelarvevahendite käsutaja, kes annab juhtumile esialgse hinnangu, võttes nõuetekohaselt arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid (nt vajadus tagada teenuse osutamise järjepidevus, parandusmeetmete hindamine, proportsionaalsus ja finantsmõju).

Komisjon tunnistab, et tuleb jätkata jõupingutusi, et anda vastutavale eelarvevahendite käsutajale täielik juurdepääs andmeallikatele, et aidata neil avastada kõrvalejätmist põhjustavaid olukordi, võttes arvesse õiguslikke ja tehnilisi takistusi.

Komisjon nõustub ka sellega, et EDESi tuleks veelgi tugevdada, ning võtab kontrollikoja järeldusi arvesse, eelkõige seoses selle rakendusala laiendamisega.

Meie vastused kontrollikoja peamistele tähelepanekutele on esitatud II ja III jaos. Komisjon nõustub soovitusel 1, soovitusel 2 punktidega 1, 2, 4 ja 5, soovitusel 3, 4 ja 5 ning nõustub osaliselt soovitusel 2 punktiga 3.

c) Viimased sündmused ja järgmised sammud

Pärast esimest ametiaega asusid EDESi toimkonnas 2021. aasta novembris tööle uus eesistuja Isabel Rofes ja tolle asetäitja Igor Ludborzs. Lisaks on muudetud toimkonna töökorda,³ et anda Euroopa Prokuratuuri esindajale võimalus osaleda vaatlejana toimkonna menetluses, kui see põhineb Euroopa Prokuratuuri edastatud teabel.

Mis puudutab eelarve jagatud täitmise laiendamist, siis võtab komisjon meetmeid, et veelgi tõhustada selle suure eelarveosa kaitset, võimaldades samal ajal delegeerida eelarve täitmisega seotud ülesandeid liikmesriikidele vastavalt finantsmääruse artikli 63 lõikele 1. EDESi sihipärane ja proportsionaalne laiendamine eelarve jagatud täitmisele, võttes arvesse komisjoni ja liikmesriikide kohustuste piiritlemist, nõuab seadusandlikke muudatusi, mille kohta komisjon peab tegema ettepaneku osana finantsmääruse läbivaatamisest 2022. aasta esimesel poolaastal.

³ Komisjoni 6. septembri 2018. aasta otsus (EL) 2018/1220 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 143 osutatud toimkonna töökorra kohta (ELT L 226, 7.9.2018, lk 7), mida on muudetud komisjoni 28. juuni 2021. aasta otsusega (EL) 2021/1081 (ELT L 234, 2.7.2021, lk 99).

II. KOMISJONI VASTUSED KONTROLLIKOJA PEAMISTELE TÄHELEPANEKUTELE

1. EDESi rakendusala laiendamine

EDESi tõhususe suurendamiseks⁴ töötab komisjon finantsmääruse eelseisva läbivaatamise raames välja sihipärasest ettepanekust laiendada EDESi rakendusala.

Uute kavandatavate eeskirjade kohaselt on võimalik käsitleda kolme uut isikutekategoriat, kui need kuuluvad ühte või mitmesse kõrvalejätmist põhjustavasse olukorda: i) tegelikud tulusaajad, ii) seotud üksused ja iii) füüsilised isikud, kellel on kontrolli, juhtimise või esindamise volitused. Nende uute isikutekategoriate lisamine EDESi rakendusalasse aitab parandada süsteemi üldist mõjusust, lahendades otseselt kõrvalejäetud ettevõtjate „alter-egode“ probleemi, kes ilma selleta oleksid võinud jätkata pakkumisi ELi riigihankelepingute sõlmimiseks või saada muul viisil kasu ELi rahalistest vahenditest.

Peale selle lisatakse kolm uut kõrvalejätmise alust koos asjakohase karistusemääraga: i) soovimatus teha koostööd ELi täitevasutuste läbiviidavates uurimistes, auditites või kontrollides; ii) huvide konflikti ärakasutamine; iii) vaenu õhutamine ja diskrimineerimine.

Eespool nimetatud muudatuste eesmärk oleks suurendada EDESi üldist mõjusust. Laiendades oma rakendusala ja materiaalõiguse norme, suudaks EDES hõlmata laiemat hulka kõrvalejätmist põhjustavaid olukordi ja kaitsta paremini liidu finantshuve kõigi eelarve täitmise viiside puhul.

2 EDESi tõhusamaks muutmine

EDESi tõhususe suurendamiseks⁵ teeb komisjon ettepaneku lisada eelseisvasse finantsmääruse läbivaatamisse ka:

- eelisjärjekorras menetlemist vajavate kohtuasjade puhul kiirendatud menetlus, ilma et see piiraks õigust olla ära kuulatud;
- tingimuste parandamine, mille alusel teatatakse vastuväidetest ja karistustega seotud otsustest ebausaldusväärsetele ettevõtjatele, kes tahtlikult varjavad oma asukohta, et hoida kõrvale karistusest oma rikkumise eest;
- kõrvalejätmist põhjustavas olukorras oleva isiku või üksuse kohustus põhjendada välisauditi või pädeva riikliku või Euroopa asutuse otsusega võetud parandusmeetmete asjakohasust.

Sellised täiustused peaksid kaasa tooma kiiremad kõrvalejätmisotsused ja halduskoormuse vähenemise.

⁴ Vt eriaruande jagu „Otsene eelarve täitmine“, punktid 21–29.

⁵ Vt eriaruande jagu „Otsene eelarve täitmine“, punktid 30–34.

3. EDESi kui aruandekohustuse täitmise vahendi kasutamise edendamine

EDESi kasutamise edendamiseks on pakutud välja mitmeid meetmeid⁶. Need hõlmavad koostöö tugevdamist asjaomaste talitustega, nagu OLAF ja viimasel ajal Euroopa Prokuratuur, töömeetodite ja -menetluste kehtestamist, aga ka vastutavate eelarvevahendite käsutajate abistamist juhtumite suunamisel EDESi toimkonda.

Sellega seoses on tugevnenud koostöö eelarve peadirektoraadi kui süsteemi omaniku ja OLAFi vahel, mida kinnitab jätkuv koostöö teabevahetuste, suuniste väljatöötamise ja sihtotstarbeliste koolituste alal, et muuta OLAFi aruanded EDESi menetluse jaoks sobivamaks. Sarnast lähenemisviisi kasutatakse juba Euroopa Prokuratuuriga tehtava koostöö puhul.

Lisaks on komisjoni talitused alates EDESi käivitamisest keskendunud koolituste korraldamisele ELi institutsioonides, organites ja asutustes, et suurendada ja säilitada teadlikkust EDESi menetlustest.

Kehtestatud on vormid, suunised ja menetlused, et hõlbustada vastutavate eelarvevahendite käsutajate tööd kõrvalejätmise juhtumeid käsitleva asjakohase teabe kogumisel ja edastamisel.

Komisjon on tõhustanud ka institutsioonilist järelevalvet, jälgides OLAFi soovitude ja sissenõudmiste järelmeetmeid,⁷ mis on olulised sammud ELi kõrvalejätmise menetluste algatamise tõhustamiseks.

Tulevikus püüab komisjon veelgi tõhustada oma koolitus- ja juhendamistegevust, sealhulgas liikmesriikide ametiasutustele ja rakenduspartneritele⁸.

4. Liikmesriigid, kõrvalejätmise ja andmekaeve vahendid

Pidades silmas EDESi laiendamist liikmesriikidesse,⁹ tuleb märkida, et EDES on praegu ainus ELi tasandil toimiv kõrvalejätmise süsteem. Kuigi liikmesriigid peavad looma mõjusa sisekontrollisüsteemi, et hoida ära, teha kindlaks ja kõrvaldada õigusnormide rikkumised ja pettused, ei nõua ELi õigus, et liikmesriigid kehtestaksid menetlusest kõrvalejätmise süsteemid kui sellised.

Komisjon teeb ettepaneku tegeleda vajadusega tõhustada liidu finantshuvide kaitset ELi tasandil, laiendades EDESit sihipäraselt ja proportsionaalselt eelarve jagatud täitmisega.

Sellise ettepaneku puhul võetakse täielikult arvesse liikmesriikide esmavastutust selliste juhtumite karistamisel ja uurimisel riiklikul tasandil eelarve jagatud täitmise raames. Kõrvalejätmine ELi tasandil oleks siiski võimalik ja vajalik, kui:

⁶ Vt eriaruande jagu „Otsene eelarve täitmine“, punktid 36-64.

⁷ Võttes arvesse OLAFi määruses osutatud tähtaegu liikmesriikidele ja institutsioonidele OLAFi soovitude järelmeetmete võtmiseks.

⁸ Vt eriaruande jagu „Otsene eelarve täitmine“, punktid 36-64.

⁹ Vt eriaruande jagu „Otsene eelarve täitmine“, punktid 36-64.

- Liikmesriigid teavitavad komisjoni eiramisjuhtumite haldamise süsteemi (IMS) kaudu kõigist kõrvalejätmist põhjustavatest olukordadest, mis on seotud kõige raskemate üleastumistega (pettus, korruptsioon jne), mis on kindlaks tehtud lõplikus kohtuotsuses või lõplikus haldusotsuses. Seejärel tegutseks komisjon sellise teabe põhjal.
- Tõendid tõsiste juhtumite kohta on olemas asjakohases ELi aruandes (st OLAFi aruanne, komisjoni audit või kontrollikoja aruanne) ning seetõttu on vaja kaitsta ELi eelarvet, kuni puudub või on tegemisel lõplik otsus või kohtuotsus, mis võiks olla menetlusest kõrvalejätmise otsuse aluseks (kui selline lõplik otsus või kohtuotsus on olemas, peab toimikond oma soovitusel viivitamata sellega vastavusse viima).

Lisaks on liikmesriigid kohustatud kasutama EDESi andmebaasi ja tagama selles sisalduvate kõrvalejätmisotsuste täitmise. See tähendab, et neil ei tohiks olla võimalik anda eelarve jagatud täitmise raames rahalisi vahendeid EDESi loetletud isikule või üksusele. Komisjon tuletab meelde varasemaid samasisulisi seadusandlikke ettepanekuid, millega kohustatakse liikmesriike võtma ELi eelarve jagatud täitmisel arvesse kõrvalejätmist EDESi.

Komisjon tervitab kontrollikoja ja Euroopa Parlamendi toetust EDESi laiendamisele eelarve jagatud täitmisele.

Peale selle tuletab komisjon meelde, et ta on esitanud ettepanekud liikmesriikide poolt ELi rahaliste vahendite saajate kohta kogutavate andmete kvaliteedi ja koostalitluse parandamiseks, kui eelarvet täidetakse jagatult ning taaste- ja vastupidavusrahastu raames, sealhulgas kasutades kohustuslikus korras ühtset andmekaeve- ja riskihindamisvahendit. Kokkulepitud õigusaktidega nähakse aga ette üksnes vabatahtlik ühtse andmekaeve- ja riskihindamisvahendi kasutamine.

Komisjon võttis kasutusele andmekaeve- ja riskihindamisvahendi Arachne ning on seda edasi arendanud. Arachne on esmajoones abisaajate ja projektide andmebaas. Komisjon jätkab vahendi ajakohastamist, kasutades uusimaid tehnoloogilisi arenguid (sealhulgas tehisintellekti) ning jätkab Arachne ja selle uute funktsioonide kasutamise jõulist propageerimist liikmesriikides¹⁰.

Finantsmääruse eelseisva sihipärase läbivaatamise kontekstis püüab komisjon veelgi parandada ELi eelarve kaitset ning kaalub ettepaneku tegemist ühtse andmekaeve- ja riskihindamisvahendi kasutamise kohta kõigi ELi eelarve täitmise meetodite lõikes.

III. KOMISJONI VASTUSED KONTROLLIKOJA JÄRELDUSTELE JA SOOVITUSTELE

1. 1. soovitus. Kõrvalejätmise ulatuse laiendamine

Komisjon nõustub selle soovitusel.

Komisjon teeb ettepaneku laiendada finantsmääruses EDESi rakendusala. Sellega seoses oleks võimalik käsitleda kolme uut teemat: üleastumisega seotud tegelikud tulusaajad, seotud üksused ja füüsilised isikud. Nende kõrvalejätmise võimalust hinnatakse eraldi kooskõlas Euroopa Parlamendi soovitusel, näiteks selleks, et teha vahet otsesel ja kaudsel osalemisel kõrvalejätmist põhjustavates

¹⁰ Vt eriaruande jagu „Kaudne jagatud täitmine“, punktid 73-81 ja 82-87.

olukordades, et vältida kooskõlas isikliku vastutuse põhimõttega olukorda, kus üksused, kes ei avaldanud tegelikku mõju kõrvalejätmise olukorras osalemisele, registreeritakse ebaõiglaselt EDESi.

2. 2. soovitus. Parandada EDESi kasutamist

Komisjon nõustub selle soovitusel osaliselt.

Seoses konkreetsete alasoovitustega märgib komisjon järgmist:

1. Komisjon nõustub 2. soovitusel punktiga 1.

Komisjon töötab välja asutusesisest kohtuasjade haldamise süsteemi, mis võimaldab anda ülevaate EDESi poolleiolevate ja lõpetatud juhtumite käsitlemisest. Süsteemi väljatöötamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse konfidentsiaalsusnõudeid ja eraelu puutumatusel seotud kaalutlusi.

2. Komisjon nõustub 2. soovitusel punktiga 2.

Komisjon algatas komisjoni haldusnõukogu juhtimisel EDESi tõhusa toimimise üldise järelevalvamise, eelkõige seoses OLAFi aruannete ja soovitusel järelevalvamise varajase avastamise või kõrvalejätmise kohta ning toimikonna soovitusel järelevalvamise. Komisjon peaks tagama ka üldise järelevalve OLAFi¹¹ ja Euroopa Prokuratuuri käimasolevate juurdluste üle – järgides samas täielikult võimalikke konfidentsiaalsusnõudeid – samuti auditi lõpptulemuste, konkurentsiootsuste ja rakenduspartnerite teadete üle. Vastutava eelarvevahendite käsutaja ja EDESi toimikonna rolli kõrvalejätmist põhjustavatele olukordadele reageerimise ühtlustamisel ei tohi mõjutada.

Mis puudutab olemasolevate andmeallikate kasutamist kõrvalejätmissuhtumite kindlakstelemiseks, siis uurib komisjon võimalust jälgida vastutava eelarvevahendite käsutaja tegevust, kui teave võimalike kõrvalejätmissuhtumite kohta on registreeritud asjaomasel andmebaasis. Eiramisuhtumite haldamise süsteemi andmete puhul tehakse kirjed kättesaadavaks, kui vastutav eelarvevahendite käsutaja leiab süsteemis päringutabamuse ja nõuab lisateavet.

3. Komisjon nõustub 2. soovitusel punktiga 3 osaliselt.

Komisjon ei tugine üksnes kirjalikele kinnitustele. Lisaks selliste kinnituste kontrollimisele näeb komisjon ette mõned tagantjärele võetavad kaitsemeetmed. Eelkõige nõuab komisjon, et vastutav eelarvevahendite käsutaja kontrolliks enne lepingu allkirjastamist menetluse kõigis etappides EDESi andmebaasi. Järelekontrollid tagatakse ka kõrvalejäetud üksustega seotud hoiatuste blokeerimisega tekkepõhise arvestuse süsteemis (ABAC) enne maksete tegemist. Süsteem hoiatab neid ka siis, kui EDESi on sisestatud varajase avastamine. Seega saab eelarvevahendite käsutajaid lepingu täitmise käigus teavitada küsimustest, mis on seotud ELi vastaspooltega, kellega neil on jätkuv lepinguline suhe.

Komisjon uurib siiski võimalust luua liikmesriikide ametiasutuste jaoks ühtne kontaktpunkt, mille eesmärk on tugineda EDESi ja Arachnest kättesaadavatele ning Summaga (tulevane

¹¹ Viidet „OLAFi käimasolevatele juurdlustele“ tuleks mõista viitena halduslikele ettevaatusabinõudele liidu finantshuvid kaitsmiseks, nagu on kirjeldatud määruse 883/2013 (OLAFi määrus) artikli 7 lõikes 6.

rakendus, mis asendab ABACi) seotud asjakohastele andmetele, et tagada ELi eelarve maksimaalne kaitse vastastikuse sidumise, ristsöötamise ning tehisintellektil põhinevate vahendite ja tehnikate abil. Vt lisaks vastus 5. soovitusel.

4. Komisjon nõustub 2. soovitusel punktiga 4.

Toimkonna sekretariaat on välja töötanud erinevad suunised, et hõlbustada koostööd OLAFi ja teiste talitustega, et tagada EDESi menetluste maksimaalne tõhusus. See hõlmab suuniseid OLAFi aruannete kasutamise kohta,¹² suuniseid kõrvalejätmete mõju kohta kehtivatele juriidilistele kohustustele, EDESi asutusesiseseid suuniseid jne. Komisjon töötab välja täiendavad suunised EDESi kasutamise kohta.

5. Komisjon nõustub 2. soovitusel punktiga 5.

Komisjon jätkab EDESi-alase teadlikkuse edendamist, sealhulgas teistes ELi institutsioonides ja asutustes, liikmesriikide ametiasutustes ja rakenduspartnerite hulgas.

3. 3. soovitus. Parandada eelarve kaudse täitmise raames varajase avastamise ja kõrvalejätmete seiret

Komisjon nõustub selle soovitusel.

Eelarve kaudne täitmine põhineb partnerite eeskirjadel ja nende haldusautonoomia tunnustamisel, liidu vahendite haldaja kinnitustel ja partnerite esitatud asjaomastel auditiarvamustel. Partnerite eeskirju ja menetlusi hinnatakse sambapõhiselt, et tagada näiteks partneri kõrvalejätmete eeskirjade rahuldav toimimine.

Seda arvesse võttes astub komisjon täiendava sammu tagamaks, et tema partnerid täidavad oma kohustust teavitada komisjoni, kui tuvastatakse, et vastaspoolel on kõrvalejätmete põhjustavas olukorras, ajakohastades liidu vahendite haldaja kinnituse näidiseid, et lisada konkreetne viide kohustusele teavitada komisjoni avastatud pettusest ja/või eeskirjade eiramisest finantsmääruse artikli 142 lõike 2 punkti e kohaldamisel. Lisaks võiks suurendada eelarve kaudse täitmise raames vahendeid rakendavate partnerite teadlikkust, et tuletada neile meelde nende teavitamiskohustust.

4. 4. soovitus. Laiendada varajast avastamist ja kõrvalejätmete eelarve jagatud täitmisele

Komisjon nõustub selle soovitusel.

Finantsmääruse eelseisva läbivaatamise kontekstis teeb komisjon ettepaneku laiendada EDESi sihipäraselt ja proportsionaalselt eelarve jagatud täitmisele ning kehtestada liikmesriikidele kohustus kontrollida EDESi andmebaasi ja võtta ELi vahendite eraldamisel arvesse selles sisalduvaid kõrvalejätmete. EDESi sihipärane laiendamine eelarve jagatud täitmisele on tingitud vajadusest austada eelarve täitmise seotud ülesannete delegerimist liikmesriikidele vastavalt finantsmääruse artikli 63 lõikele 1.

¹² OLAFi haldussoovituste koostamise juhised ja järelevalve suunised on lõplikult vormistatud ja neid kohaldatakse alates 2022. aasta jaanuarist.

5. 5. soovitus. Olemasolevate andmete ja digirakenduste parem kasutamine

Komisjon nõustub selle soovitusega.

Seoses konkreetsete alasoovitustega märgib komisjon järgmist:

1. Komisjon nõustub 5. soovituse punktiga 1.

Komisjon viib läbi kaardistamise ja on algatanud kontseptsiooni tõestamise, et teha kindlaks andmete kättesaadavus. Hindamise tulemus sõltub siiski riigisiseste andmete kättesaadavusest.

2. Komisjon nõustub 5. soovituse punktiga 2.

Komisjon kavatseb finantsmääruse läbivaatamisel teha ettepaneku kasutada kättesaadavaid riigisiseseid andmeid. Komisjon laiendab veelgi õiguslikku alust muude eiramisjuhtumite haldamise andmebaasis sisalduvate asjakohaste riigisiseste andmete kasutamiseks liikmesriikide poolt, et algatada EDESi toimkonna menetlusi, ning asjaomaste kõrvalejätmissotsuste tegemiseks, mida liikmesriigid peavad eelarve jagatud täitmise kulude suhtes jõustama. Need on kõige asjakohasemad riigisiseseid teabeallikad ELi eelarve kaitsmiseks. Komisjon analüüsib ka EDESi, eiramisjuhtumite haldamise süsteemi ja Arachne ühendamise teostatavust. Riiklike, eelkõige andmekaitset käsitlevate eeskirjade tõttu ei saa komisjon andmeid koguda ja taaskasutada ilma nõuetekohase menetluseta.

3. Komisjon nõustub 5. soovituse punktiga 3.

Komisjon arendab edasi andmekaeve ja riskihindamissüsteemi integreeritud IT-süsteemi Arachne, mille ta on teinud kättesaadavaks ELi eelarvet täitvatele liikmesriikide ametiasutustele. Need arendused hõlmavad uusi omadusi ja funktsioone, nagu eelmoodul, ühise põllumajanduspoliitika muudatused ja uued riskinäitajad, et võtta arvesse tegelike tulusaajate andmeid. Samuti püüab komisjon parandada oma kasutajasõbralikkust ja, vastavalt sellele, kuivõrd liikmesriigid teevad kättesaadavaks riigisiseseid andmeid, oma koostalitlusvõimet muude ELi ja riiklike andmete allikatega, mis on ELi eelarve täitmise seisukohast olulised. Finantsmääruse eelseisva sihipärase läbivaatamise kontekstis püüab komisjon veelgi parandada ELi eelarve kaitset ning kaalub ettepaneku tegemist sellise integreeritud IT-süsteemi kasutamise kohta andmekaeveks ja riskihindamiseks kõigi ELi eelarve täitmise meetodite lõikes.

4. Komisjon nõustub 5. soovituse punktiga 4.

Komisjon vastutab ELi menetlusest kõrvalejätamise otsuse kättesaadavaks tegemise eest EDESi andmebaasis ning püüab vahendi kasutamist maksimaalselt edendada. Samuti astub komisjon täiendavaid samme, et edendada ettevõtte tasandil kasutamist andmekaeveks ja riskihindamishandluseks integreeritud IT-süsteemi, mida praegu nimetatakse Arachneks.

5. Komisjon nõustub 5. soovituse punktiga 5.

Vt vastus 5. soovituse punktile 3.